

شماره ترتیب چاپ ۱۷۴۶

تاریخ ۶۲/۳/۱۲

جناب حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

باتوجه به اهمیت مساله جنگلها و مراتع و نقشی که جنگلها و مراتع در مسائل زیربنائی کشور از قبیل صنایع و دامداری داشته و دارد و باتوجه به نبودن قانون جامع در این زمینه که بتواند جوابگوی مسائل مختلف باشد و در نتیجه تجاوزات بی حد و بی‌رویمای که به جنگلها و مراتع کشور صورت گرفته بطوریکه بنا به نقل مسولین مربوطه در سه سال اول انقلاب سطح زیرپوشش درختان جنگلی به نصف تقلیل یافته است و باتوجه بممکنات و شکایات متعددی که از اشخاص و ارگانهای مختلف در این زمینه به مجلس و کمیسیون کشاورزی رسیده است ، کمیسیون کشاورزی در صدد برآمد جهت حل مساله و رفع مشکل چاره‌ای ببیند . با تماسهای مکرری که با اشخاص ذیصلاح و ارگانهای مربوطه از جمله وزارت کشاورزی و عمران روستائی بعمل آمد ، سرانجام پیش‌نویس قانون جنگلها و مراتع که وسیله مسولین و کارشناسان سازمان جنگلها و مراتع کشور تهیه شده بود و در بین پیشنهادات واصله کاملترین همه بود ، در دستور کار کمیسیون کشاورزی قرار گرفت و طی جلسات عدیده در چند ماه با حضور کارشناسان سازمان مزبور مورد بحث و بررسی قرار گرفت که نتیجه آن بعد از اصلاحات لازم بصورت طرح تقدیمی مشتمل بر ۷ فصل و ۵۴ ماده و ۷۰ تبصره تنظیم گردیده است که جهت طرح در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌گردد .

اسماعیل خوشنویس ، لطیف صفری ، ناطق نوری ، علی قائمی ، الویری ، بهاء‌الدین علم‌الهدی ، سیدفخرالدین موسوی ، احمد همتی ، اصغر رستمی ، حق‌شناس ، درویش‌نصف آبادی ، کیان ارثی ، حسن زاده ، شهرکی ، سید عبدالواحد موسوی ، محمد یزدی ، سید محمد کیاوش ، محمد شریعتی ، قهرمان رحمانی ، محمد شجاعیان ، محی‌الدین فاضل‌هرندی ، منوچهر منگی ، ناصری .

طرح قانونی جنگل ها و مراتع کشور،

فصل اول - تعاریف

- ماده ۱ - اصطلاحاتی که در این قانون بکار برده میشوند ، بشرح زیر تعریف میگردد .
- ۱ - جنگل . اراضی پوشیده از درخت ، درختچه همراه سایر رستنه های خشبی و علفی خودرواست که با سایر موجودات زنده به حیات طبیعی خود ادامه میدهند .
- ۲ - جنگل دست کاشت (جنگل مصنوعی) . جنگلی است که بدست انسان ایجاد شده باشد .
- ۳ - جنگل مخروطیه . جنگلی است که در اثر قطع بی رویه و سایر عوامل ، سیرقهقرائی را پیموده و قابل احیاء میباشد .
- ۴ - بیشه . اراضی مشجر است که عمدتاً از درختچه و بوته خودرو پوشیده باشد .
- ۵ - مناطق جنگلی . مناطقی است که در آنها جنگل یا بیشه طبیعی بطور پیوسته یا پراکنده وجود داشته باشد .
- ۶ - نی زار . جامعه گیاهیست که اکثریت عناصر تشکیل دهنده آن انواع مختلف نی می باشد .
- ۷ - درخت جنگلی . رستنی چوبی است که دارای تنه مشخصی بوده و معمولاً ارتفاع آن از ۵ متر تجاوز مینماید .
- ۸ - درختچه جنگلی . رستنی چوبی است که معمولاً تنه واحدی نداشته و دارای انشعابات جانبی است و ارتفاع آن حداکثر به ۷ متر میرسد .
- ۹ - بوته . رستنی خودروی چندساله خشبی و نیمه خشبی است که از نزدیکی یقه منشعب میشود .
- ۱۰ - نهال . گیاه جوانی است که از رشد آن درخت یا درختچه بوجود می آید .
- ۱۱ - جست . مولود رشد جوانه هائیکست که از محل کنده یا از ریشه و یا از محل یقه حاصل و به ساقه منجر شود .
- ۱۲ - کنده . آن قسمت از تنه درخت است که پس از قطع در زمین باقی میماند و معمولاً ارتفاع آن کمتر از پنجاه سانتیمتر است .
- ۱۳ - گرده بینه . قسمتی از تنه یا شاخه درخت مقطوعه است که قطر آن بیش از

سی سانتیمتر و قابل استفاده در صنایع روکش، تخته لایه و یا قابل تبدیل به انواع چوبهای الواری باشد.

۱۴ - مصارف روستائی . عبارت از مصارف چوبی مورد نیاز اولیه جنگل نشینان مشمول است .

۱۵ - طرح جنگلداری . سیاستها و برنامههای مدونی است که کلیه دخالتهای لازم در رابطه با حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری صحیح بمنظور داشتن تولید مستمر جنگل برحسب زمان، مکان، نوع و میزان برداشت در آن مشخص شده باشد .

۱۶ - طرح جامع جنگل . طرحی است که علاوه بر مسائل جنگلداری، سایر مسائل مربوط به منابع طبیعی و مسائل اقتصادی - اجتماعی را با هدف بهره برداری مستمر و حفظ تعادل محیط دربرگیرد .

۱۷ - نشانه گذاری . عبارت از انتخاب درختان قابل برداشت در جنگل بمنظور قطع و تبدیل با علامت گذاری آنها بوسیله چکش ویژه وزارت کشاورزی و عمران روستائی که یکی از علائم رسمی و دولتی است، میباشد .

۱۸ - علامت گذاری . عبارت است از زدن علامت یا علائم ویژه دولتی بروی چوب آلات مستحصله .

۱۹ - باغ . در داخل و متصل به جنگل، باغ به محلی اطلاق میشود که دارای شرایط زیر باشد .

الف - حدود آن بنحوی از انحاء مشخص شده باشد .

ب - حجم درختان جنگلی خودروی آن از ۵۰ مترمکعب در هکتار تجاوز نکند .

پ - حداقل کلا دارای یکصد اصله درخت ثمر دست کاشت و یا دویست اصله درخت ثمر یا غیر ثمر جوان دست کاشت و یا یکهزار بوته جای درهکتار بطور پراکنده در تمام سطح باشد .

ت - حداقل نهم سطح آن از کنده و ریشه درختان جنگلی پاک شده باشد و یکدهم باقیمانده در تمام سطح باغ پراکنده باشد .

۲۰ - مرتع . زمینی است که حداقل مدتی از سال دارای پوششی از گیاهان مرتعی خودرو بوده و عرفاً مرتع شناخته میشود .

اراضی که آیش زراعتند ولو اینکه دارای پوشش گیاهان مرتعی خودرو باشند مشمول تعریف مرتع نیستند .

۲۱- مرتع مشجر . مرتعی است که دارای درختان و درختچه های خودروی جنگلی پراکنده بوده و ارزش تولیدات چوبی آن در شرایط طبیعی کمتر از ارزش تولیدات علوفه‌ای آنست .

۲۲- مراتع حریم . مراتع اطراف هر روستا که عرفا مورد تعلیف دامهای آن روستا قرار میگیرد ، مراتع حریم آن روستا نامیده میشود .

۲۳- واحد دام . یک رأس گوسفند یک واحد دامی محسوب میگردد .

۲۴- ظرفیت مرتع . میزان تولید علوفه قابل بهره‌برداری مرتع است که بر حسب

تعداد واحد دام در واحد سطح برای فصول چرای سالیانه تعیین میشود .

۲۵- پروانه چرا . مجوز موقت چرای دام است که با در نظر گرفتن ظرفیت مرتع و

فصل چرا بنام دامداران واجد شرایط هر منطقه از طریق وزارت کشاورزی و عمران روستائی صادر میشود .

۲۶- طرح مرتعداری . سیاستها و برنامه‌های مدونی است که کلیه دخالتهای لازم در رابطه با حفظ ، احیاء ، توسعه و بهره‌برداری صحیح بمنظور داشتن تولیدات مستمر مرتعی برحسب زمان ، مکان ، نوع و میزان برداشت در آن مشخص شده‌باشد .

۲۷- دامدار . دامدار کسی است که پیشه اصلی‌ش دامداری باشد و به‌شغل دیگری

غیر از فعالیتهای کشاورزی اشتغال نداشته‌باشد و بشرح زیر تقسیم میشوند .

الف - دامدار عشایری . دامدار است که جزء نظام اجتماعی عشایری بوده و برای

تعلیف دامهایش کوچ میکند .

ب - دامدار متحرک . دامدار است که برای تعلیف دامهایش کوچ میکند ولی ساخت

اجتماعی عشایری را ندارد .

پ - دامدار ساکن . دامدار است که در روستا ساکن است و برای چرای دام خود

از مراتع محدوده روستا و یا علاوه بر آن از مراتع یک منطقه در یک فصل چرا استفاده می‌نماید .

۲۸- روستائی دامدار . در روستا ساکن بوده و دامداری فعالیت تکمیلی اوست و

جهت چرای دامهایش از مراتع حریم روستای خود استفاده مینماید .

۲۹- حوزه آبخیز . حوزه آبخیز به منطقی اطلاق میگردد که زهکش طبیعی

بالقوه آن (بصورت جریانهای سطحی و زیر قشری) یک آبراهه ، رودخانه ، دریاچه و یا دریای مشخصی را تغذیه کند .

۳۵ - فرسایش خاک . عبارت است از حرکت و جابجائی ذرات خاک تحت تاثیر عوامل طبیعی و انسانی و بوسیله آب و باد ، بطوریکه باعث کاهش بهره وری و قدرت تولیدی زمین می گردد .

۳۱ - حفاظت خاک . عبارت از مجموعه فعالیتهائی است که در جهت مبارزه با فرسایش خاک و مخواتار تخریبی آن صورت میگیرد .

۳۲ - طرح آبخیزداری . مجموعه سیاستها و برنامههای مدون و زمان بندی شدهای است که به منظور حفظ منابع آب و خاک واقع در حوزه آبخیزانجام میگیرد .

۳۳ - بیابان زائی . پدیده ایست که در نتیجه تاثیر سوء عوامل طبیعی و یا دخالت بیرویه انسان باعث سیرقهقرائی و انهدام پوشش گیاهی و بالاخره کاهش قدرت تولیدی زمین و ایجاد و گسترش کویر و بیابان میگردد .

۳۴ - طرح احیای کویر ، بیابان زدائی و تثبیت شنهای روان . مجموعه سیاستها و برنامههای مدون و زمان بندی شده ایست که بر حسب زمان و مکان در مناطق کویری ، بیابانی و شنزارها در جهت احیاء و بهره برداری صورت میگیرد .

۳۵ - منطقه قرق . منطقه ایست که نیاز به حمایت دارد تا تعادل طبیعی آن حفظ و یا مجددا برقرار گردد و بمابین منظور با عملیات و ضوابط خاصی اداره میشود .

۳۶ - اراضی موات . زمینهای است که سابقه بهره برداری و یا احیاء نداشته و بصورت بکر و طبیعی باقیمانده است . جنگلها و مراتع و بیشهها و نیزارها " اراضی آباد طبیعی " محسوب میشود .

۳۷ - تالاب . تالاب عبارتست از مرداب ، باطلاق ، برکه ، یا آب بندان طبیعی .

۳۸ - حریم دریاها و دریاچهها . قسمتی از اراضی حاشیه دریا ، دریاچه و یا خلیج است که یکطرف آن متصل بمآب باشد .

۳۹ - حریم تالاب . قسمتی از زمینهای واقع در تمامی یا بخشی از حاشیه تالاب می باشد که یکطرف آن به کناره تالاب متصل است . حدود کناره تالاب ، داغ آب حداکثری است که در زمان اجرای این قانون مشاهده گردد .

فصل دوم - تشخیص و ممیزی انقال و مراتع حریم

ماده ۲ - بر اساس اصل ۴۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ، عرصه و اعیانی

کلیه جنگلها ، مراتع ، بی‌شمنهای طبیعی ، بوتهزارها ، نیزارها و اراضی موات بجز مراتع حریم جزه انفال و در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران میباشد ولو اینکه دارای سند مالکیت باشد .

تبصره ۱ - منابع مندرج در این ماده که بموجب قوانین ، قبلا ملی اعلام گردیده‌اند با توجه به تبصره ماده ۳۵ بقوت خود باقی و همچنین زمین‌هایی که برابر قانون اراضی مستحدثه و ساحلی به دولت تعلق گرفته بودند و نیز حریم تالابها مشمول این قانون میباشد ، باستثناء بخشهایی که جزه مراتع حریم میگردد .

تبصره ۲ - اراضی متصل به منابع مندرج در این ماده و متصل به مراتع حریم که حداقل مدت ۵ سال رها شده باشند ، در صورت خودداری مالک از احیاء در مهلت مقرر و موافقت او ، جزه اراضی مورد عمل این قانون قرار میگیرند .

ماده ۳ - منابع مندرج در ماده ۲ این قانون و مراتع حریم به محدوده‌های زیر تقسیم می‌گردد .

۱ - محدوده روستائی و محدوده عشایری ، شامل سطحی از منابع مندرج در ماده ۲ این قانون و مراتع حریم است که عرفا تامین نیازهای زندگی روستائیان و عشایر وابسته به آن می‌باشد .

۲ - محدوده عمومی ، شامل کلیه منابع مندرج در ماده ۲ این قانون باستثنای منابع محدوده روستاها و عشایر میباشد .

تبصره - ضوابط تعیین نیازهای عرفی و تعیین محدوده و تعریف عشایر و روستاهای مشمول را آئین‌نامه مشخص میکند .

ماده ۴ - تشخیص منابع مندرج در ماده ۲ و محدوده‌های موضوع ماده ۳ این قانون و مستثنیات و تعیین مرز آنها بعهده وزارت کشاورزی و عمران روستائی بوده و سعی در رفع اختلافات مربوطه بعهده هیات واگذاری زمین میباشد که در صورت عدم توفیق ، به مراجع صالحه ارجاع می‌گردد . ضوابط کار را آئین‌نامه مشخص میکند .

فصل سوم - حفاظت ، احیاء ، توسعه و بهره‌برداری

ماده ۵ - حفاظت ، احیاء ، توسعه و بهره‌برداری از محدوده‌های مندرج در ماده ۳ این قانون بشرح زیر انجام میشود .

۱ - در محدوده موضوع بند ۱ با نظارت وزارت کشاورزی و عمران روستائی توسط شوراهاى اسلامى روستاها و عشایر طبق طرحهای مصوبه وزارت مزبور ، حدود وظایف و اختیارات شوراها و نحوه نظارت را آئین نامه اجرائی این قانون مشخص می نماید .

۲ - در محدوده موضوع بند ۱ با نظارت وزارت کشاورزی و عمران روستائی توسط بهره برداری و اجرای طرحهای مصوبه را بترتیب زیر انجام دهد .
الف - در طرحهای جنگلداری شرکتهای تعاونی روستائی محاظ در جنگل ، موسسات و شرکتهای دولتی یا مختلط دولتی - خصوصی و یا تشکیلات مناسبی که توسط وزارت مزبور ایجاد میشود بترتیب اولویت دارند ، تا طبق طرحهای مصوب وزارت کشاورزی و عمران روستائی و ضوابطی که در آئین نامه اجرائی این قانون تعیین میشود ، عمل نمایند .
ب - بهره برداری از مراتع با صدور پروانه چرا یا اجرای طرحهای مصوب مرتعداری توسط شرکتهای تعاونی دامداری یا دامداران واجد شرایط طبق ضوابطی که در آئین نامه اجرائی این قانون خواهد آمد انجام می پذیرد .

ج - بهره برداری از محصولات فرعی جنگلها و مراتع ، نیزارها و سایر منابع واقع در محدوده موضوع بند ۲ ماده ۳ این قانون طبق طرحهای مصوبه بترتیب اولویت به شرکتهای تعاونی روستائی محلی ، شرکتهای تعاونی روستائی ، موسسات و شرکتهای دولتی و یا مختلط دولتی - خصوصی و بخش خصوصی واگذار میشود ، در غیر این صورت وزارت کشاورزی و عمران روستائی راسا عمل می نماید .

تبصره ۱ - در صورتیکه مراتع موجود جوابگوی نیاز دامداران هر مرتع نباشد ، وزارت کشاورزی میتواند در جهت حمایت از دامداران کم بضاعت نصاب حداکثری در مورد تعداد وام هر دامدار در استفاده از مراتع تعیین نماید .

تبصره ۲ - از تاریخ تصویب این قانون تا تحقق بند ۱ ماده ۳ برای تامین نیازهای عرفی روستاهای مشمول ، وزارت کشاورزی و عمران روستائی مکلف است مصارف روستائی جنگل نشینان مشمول را بنحوی که در آئین نامه اجرائی مشخص خواهد شد تامین نماید .

تبصره ۳ - کلیه قراردادهای بهره برداری از جنگلها با بخش خصوصی ، در صورتیکه بهر نحوی تاکنون لغو نشده باشد ، از تاریخ تصویب این قانون لغو و مجریان این گونه طرحها موظفند حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این قانون جهت تسویه حساب به وزارت کشاورزی و عمران روستائی مراجعه نمایند در غیر این صورت پس از انقضای مهلت

تعیین شده وزارت مزبور را با برابرمقررات موضوعا قدام مینماید .

تبصره ۴ - طرفهای قراردادیکه بهاستناد تبصره ۳ این قانون قراردادشان لغو شده باشد ، در صورتیکه واجد شرایط باشند جهت عقد قرارداد طبق ضوابط قانون جدید دارای اولویت میباشد .

تبصره ۵ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی مجاز است جهت فعالیتهای آموزشی و تحقیقاتی مناطقی از محدوده موضوع بند ۲ ماده ۳ این قانون را طبق ضوابطی که در آئین نامه اجرائی این قانون خواهد آمد تحت اختیار موسسات آموزشی و تحقیقاتی قرار دهد .
ماده ۶ - بهره برداری از منابع واقع در محدودهای موضوع ماده ۳ در هر مورد باستثناء موارد مندرج در ماده ۱۱ و ۱۲ این قانون طبق طرحی بعمل خواهد آمد که به تصویب وزارت کشاورزی و عمران روستائی رسیده باشد . مفاد طرح توسط مجریان آن لازم الاجراست و در صورت عدم اجرا تحت پیگرد قانونی قرار میگیرد . ضمنا وزارت مزبور مجاز است از مجری طرح خلع ید نماید .

تبصره ۱ - چنانچه در عمل به عملی نتوانند بعضی از موارد مندرج در طرح مصوبه را اجرا نمایند باید بموقع مورد را به وزارت کشاورزی و عمران روستائی اعلام و طبق نظر وزارت مزبور عمل کنند در غیر این صورت تحت پیگرد قانونی قرار میگیرند .

تبصره ۲ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی موظف است طرحهای جنگلداری را در قالب طرحهای جامع تهیه و یا حداقل در طرحهای جنگلداری ضوابطی جهت حل مساله چرای دام و سوخت روستائیان پیش بینی نماید .

تبصره ۳ - واگذاری و انتقال طرح و یا سهم ، یا سهام طرحهای جنگلداری و مرتعداری در محدوده موضوع بند ۲ ماده ۳ این قانون بدون موافقت وزارت کشاورزی و عمران روستائی ممنوع است . در صورت تخلف قرارداد مربوطه ملغی و وزارت مزبور مجاز است به هر طریقی که صلاح بداند اقدام و خسارات احتمالی را محاسبه و دریافت نماید .

تبصره ۴ - در مورد بهره برداری از مراتع ، تافراهم شدن امکانات جهت تهیه طرح مرتعداری ، با صدور پروانه چرا اقدام میشود .

تبصره ۵ - در مورد بهره برداری از محصولات فرعی جنگلها ، مراتع ، بیشهزارها و نیزارها تا فراهم شدن امکانات جهت تهیه طرح با عقد قرارداد انجام میشود .

تبصره ۶ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی موظف است هزینه تعهدات انجام نشده طرحها را در انقضای مهلت مقرر توسط کارشناسان ذیربط برآورد و از مجریان این گونه

طرحها وصول نموده و راسا از محل وجوه مزبور نسبت به انجام تعهدات موقعا اقدام نماید .
ماده ۷ - کشف کنندگان و بهره برداران معادن واقع در محدوده های مذکور در ماده ۳ این قانون مکلفند با ارائه مجوز وزارت معادن و فلزات ، قبل از شروع عملیات از وزارت کشاورزی و عمران روستائی دستورالعمل فنی لازم را در رابطه با اجرای مفاد این قانون کسب نمایند . رعایت نکات فنی تعیین شده در دستورالعمل توسط کشف کنندگان و بهره برداران الزامی است .

در غیر اینصورت ضمن جلوگیری از ادامه عملیات ، خسارات ناشیه را وزارت مزبور محاسبه و متخلف ملزم به پرداخت آن میباشد .
تبصره - صدور اجازه بهره برداری معادن طبقه اول مندرج در قانون معادن واقع در محدوده های مذکور ماده ۳ این قانون موکول به موافقت قبلی وزارت کشاورزی و عمران روستائی می باشد .

ماده ۸ - احداث و نگهداری انواع پارکها و تفرجگاههای عمومی خارج از محدوده شهرها و واقع در محدوده موضوع بند ۲ ماده ۳ این قانون و فراهم ساختن امکانات بهره وری تفرجی و فرهنگی از آن برای استفاده عموم بعهده وزارت کشاورزی و عمران روستائی می باشد به استثنای مواردی که قانونا در اختیار ارگانهای دیگر گذاشته میشود .

تبصره - شهرداریها مکلفند پارکها و تفرجگاههای عمومی واقع در محدوده قانونی شهرها را با مملقات آن از وزارت کشاورزی و عمران روستائی تحویل و اداره آن را برعهده گیرند .

ماده ۹ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی موظف به تهیه و اجرای طرحهای مربوط به آبخیزداری ، حفاظت خاک ، بیا با زندائی و تثبیت شنهای روان در سطح کشور برحسب اولویتها و ضرورتهای اجتماعی و اقتصادی میباشد .

تبصره - وزارت کشاورزی و عمران روستائی موظف است طرح های نگهداری و بهره برداری مناطق تثبیت و احیاء شده موضوع این ماده را تهیه و برحسب مورد ، اجرای آنرا راسا بعهده گرفته و یا با نظارت مستقیم بهارگانهای ذیصلاح و شوراهای اسلامی و تعاونیهای محلی واگذار نماید .

ماده ۱۰ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی مکلف است برای بقاء ، احیاء و توسعه جنگلها با تامین حداقل خدمات اقتصادی ، اجتماعی متناسب ، طرح جابجائی جنگل نشینان پراکنده را در منطقه شمال و در صورت ضرورت در سایر نقاط کشور با همکاری

سایر ارگانها تهیه نماید ، کلیه وزارتخانه‌های ذیربط مکلف به تأمین خدمات مندرج در طرح خواهند بود . مشخصات جنگل‌نشینان پراکنده در آئین‌نامه اجرایی این قانون خواهد آمد .

ماده ۱۱ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی مجاز است خارج از حوزه اجرای طرحهای جنگلداری در جنگلها و بیشه‌های واقع در محدوده بند ۲ ماده ۳ این قانون و نیز در قطعات جنگلکاری شده اجازه قطع درخت و تهیه چوب و هیزم و ذغال را بدون طرح در موارد زیر بدهد .

۱- استفاده از درختان و درختچه‌های افتاده ، سیل آورده ، خشکیده ، سوخته ، مریض آفت زده و تنه درختان بازداشتی .

۲- برای عملیات اصلاحی ، احیائی ، پیوند زنی ، جنگلکاری و واگذاری اراضی و بررسی‌های مختلف واحداث پارک و مراکز آموزشی .

۳- در مواردیکه تأمین مصارف روستائی در طرحهای جنگلداری حوزه مربوطه پیش بینی نشده باشد و یا به تشخیص وزارت کشاورزی و عمران روستائی کافی نباشد .

ماده ۱۲ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی مجاز است در محدوده بند ۲ ماده ۳ در مواردی که قطع درخت برای احداث یا تعریض جاده‌ها و یا ایجاد شبکه‌های مخابراتی ، برق ، مجاری آبیاری ، مخازن سدها ، تاسیسات نظامی و سایر ساختمانها و تاسیسات دولتی و عام المنفعه و بهره برداری از معادن و برای حفاظت از آنها و یا حفظ جان افراد و موارد استثنائی دیگر ضروری تشخیص داده شود اجازه قطع درخت را صادر نماید .

تبصره ۱ - بهره برداری از اینگونه درختان در خارج از طرحها طبق ماده ۱۱ و در داخل طرحها توسط مجریان طرحهای جنگلداری انجام می‌پذیرد .

تبصره ۲ - شروع عملیات اجرایی طرحها و برنامه‌های مربوط با مورد مذکور در این ماده توسط دستگاههای اجرایی ذیربط موکول به قطع و حفظ درختان مقطوعه و تحویل در محل به وزارت کشاورزی و عمران روستائی است در غیر اینصورت دستگاههای اجرایی مکلف به پرداخت خسارات وارده طبق برآورد وزارت مزبور خواهند بود .

تبصره ۳ - دستگاههای اجرایی امور مذکور در این ماده مکلفند در تهیه طرحها و برنامه‌های مربوط باین امور موافقت وزارت کشاورزی و عمران روستائی را جلب نمایند .

ماده ۱۳ - قطع درختان جنگلی واقع در باغات و مزارع در مناطق جنگلی برای

مصرف در محل با اطلاع مأمورین ذیربط وزارت کشاورزی و عمران روستائی مجاز میباشد و چنانچه بخواهد مواد مستحصله به خارج از محل وقوع حمل شود باید نسبت به علامتگذاری و اخذ گواهی حمل از مأمورین ذیربط اقدام شود ، در غیر اینصورت مشمول ماده ۲۱ این قانون خواهد بود .

تبصره - قطع درختان جنگلی در باغات و مزارع واقع در غیر مناطق جنگلی برای صاحبان آنها از نظر وزارت کشاورزی و عمران روستائی بلامانع بوده ولی حمل مواد مستحصله آن با اجازه وزارت مزبور خواهد بود ، در غیر اینصورت عین مال به نفع دولت ضبط میگردد .

ماده ۱۴ - درختان مورد بهره‌برداری موضوع این قانون باید قبل از صدور پروانه قطع ، یا چکشی ویژه نشانه‌گذاری گردند و تنهها ، گرده بینه‌ها و چوب‌آلات مستحصله آنها قبل از حمل از پای کنده علامتگذاری شوند .

تبصره ۱ - چوب‌های حاصله از تبدیل تنه‌ها و گرده‌بینه‌ها در موقع حمل از محصل تبدیل باید مجدداً علامتگذاری شوند .

تبصره ۲ - درختان اندوخته در طرحهای شاخه زاد و یا شاخه‌ودانه زاد باید طبق نظر وزارت کشاورزی و عمران روستائی علامتگذاری شوند ، تا از عناصر شاخه‌زاد در روش شاخه و دانم‌زاد و شاخه‌زاد که قطع آنها نیازی به نشانه‌گذاری ندارد مشخص باشند .

تبصره ۳ - چوب‌آلات بازداشتی باید با چکشهای ویژه علامتگذاری شوند .
ماده ۱۵ - قطع درختان جنگلی پس از صدور پروانه بهره‌برداری از طرف وزارت کشاورزی و عمران روستائی مجاز خواهد بود .

تبصره ۱ - پروانه بهره‌برداری مشخصات درختان ، فصل قطع ، نحوه و مدت بهره‌برداری و سایر مواردیکه در آئین‌نامه اجرائی این قانون خواهد آمد ذکر میشود ، تخلف از شرایط مندرج در پروانه بدون عذر موجه بمنزله بهره‌برداری بدون پروانه بوده و مرتکب به مجازات مقرر در این قانون خواهد رسید .

تبصره ۲ - مجری طرح ملزم است تعهدات و ضوابط مندرج در پروانه بهره‌برداری را بموقع انجام دهد در صورتیکه در مدت مذکور در پروانه بهره‌برداری به تعهدات عمل ننمود ، بشرط معاذیر قابل قبول حداکثر بمیزان یک فصل قطع تعدید و در صورت عدم انجام آن در مهلت تمدید شده طبق مقررات مربوطه اقدام خواهد شد .

ماده ۱۶ - مدت قراردادهایی که وزارت کشاورزی و عمران روستائی برای بهره‌برداری

در اجرای طرحهای جنگلداری با اشخاص حقوقی یا حقیقی منعقد میسازد ۱۰ سال و در مورد طرحهای مرتعداری ۱۵ سال و شروع آن از تاریخ عقد قرارداد میباشد. تمدید قرارداد براساس شرایط و ضوابطی که در آئین نامه اجرائی این قانون تعیین خواهد شد بلامانع است.

تبصره - در پایان مدت قرارداد، مجریان طرحها بابت اجرای طرح حق مطالبه هیچگونه وجهی جهت هزینهها و حادثات تاسیسات مربوط به طرح را نخواهند داشت. در صورت تمدید قرارداد میتوانند از تاسیسات مذکور مجانا استفاده کنند مشروط بر آنکه در مرمت و نگهداری آن نیز طبق قرارداد عمل نمایند.

ماده ۱۷ - عواید دولت در رابطه با بهره برداری از جنگلها بر مبنای قیمت پایه محصولات جنگلی و براساس حجم سرپای درخت تعیین و دریافت میگردد که هیاتسی از ارگانهای ذیربط هر ده سال یکبار بر مبنای سیاست اقتصادی دولت جمهوری اسلامی ایران و با در نظر گرفتن قیمت فرآوردههای جنگلی در بازار داخلی و بازار بین المللی و قیمت چند تولید صنعتی جنگلی داخلی و قیمت چوبهای غیر جنگلی داخلی، قیمت پایه واحد چوب را تعیین و پس از کسر هزینه متوسط تولید قیمت هر متر مکعب درخت سرپا محاسبه میگردد و در بهار هر سال شاخص هزینه زندگی تهیه شده بوسیله بانک مرکزی به قیمت پایه اضافه میشود.

با توجه به خصوصیات هر طرح که در آئین نامه اجرائی این قانون خواهد آمد درصدی از قیمت درخت سرپا بعنوان عواید دولت دریافت میگردد.

ترکیب اعضاء هیات عبارت از نماینده یا نمایندگان وزارت کشور، بازرگانی، امور اقتصادی و دارائی و وزارت کشاورزی و عمران روستائی میباشد.

ماده ۱۸ - بانک کشاورزی موظف است در مقابل ارائه گواهی صادره از وزارت کشاورزی و عمران روستائی جهت اجرای طرحهای افزایش تولیدات چوبی بصورت کشت درختان سریع الرشد و علوفهای در قالب طرحهای مرتعداری محدودهها و خارج از محدودهها و نیز جهت اجرای طرحهای جنگلداری وام طویل المدت در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی قرار دهد.

فصل چهارم - جرائم، مجازاتها

ماده ۱۹ - قطع، ریشه کن کردن درخت، درختچه، نهال و جست و تهیه چوب، هیزم

و ذغال در محدوده‌های موضوع ماده ۳ این قانون بدون اخذ پروانه از وزارت کشاورزی و عمران روستائی ممنوع است ، مرتکب یا مرتکبین در مورد قطع و ریشه‌کن کردن هراسله نهال و جست به حکم محاکم قضائی پرداخت جزای نقدی تا پانصد ریال و در مورد قطع و ریشه‌کن کردن درخت و درختچه و تهیه چوب و هیزم و ذغال به حبس تا شش ماه و پرداخت جزای نقدی معادل قیمت درخت ، چوب یا هیزم یا ذغال حاصل از آن به نرخ مقرر در ماده ۱۷ این قانون محکوم میشوند .

در تمام موارد عین مال نیز ضبط و بترتیب مقرر در ماده ۴۴ این قانون عمل خواهد شد ، در صورت از بین رفتن عین مال ، بهای آن بعنوان خسارت محاسبه و وصول میشود .
تبصره ۱- به حکم محاکم قضائی جرائم تخلفات موضوع این ماده نسبت به درختان ممنوع القطع که اسامی آنها در آئین نامه اجرائی خواهد آمد تا دو برابر مجازات مندرج در این ماده خواهد آمد .

تبصره ۲- کلیه ادوات و وسائل قطع که برای تخلفات مذکور در این ماده توسط متخلف یا متخلفین بکار گرفته میشود بوسیله مأمورین ذی ربط ضبط و بحکم محاکم قضائی مصادره - مسترد و یا خریداری میگردد .

تبصره ۳- هرکس به کت زدن ، پوست کندن ، سربرگردن و پی زدن درخت و روشن کردن آتش در تنه درختان و یا نابود کردن درختان واقع در محدوده‌های موضوع ماده ۳ این قانون مبادرت و اقدام نماید بحکم محاکم قضائی تا حداکثر مجازات مندرج در این ماده محکوم میشود .

تبصره ۴- وزارت کشاورزی و عمران روستائی موظف است هر پنج سال یکبار در میزان جرائم نقدی یاد شده در این قانون تجدید نظر نموده و مفاد تجدید نظر شده را به تصویب هیات وزیران برساند .

ماده ۲۰- قطع ، کندن و سوزانیدن بوته‌هایی که در محدوده‌های موضوع ماده ۳ این قانون واقعند بدون اجازه وزارت کشاورزی و عمران روستائی ممنوع است ، متخلف یا متخلفین بحکم دادگاه به پرداخت جزای نقدی برای هر بوته بیست تا پنجاه ریال و در صورت تکرار به دو برابر جزای نقدی مذکور محکوم خواهند شد .

تبصره ۱- چنانچه تخلفات مندرج در این ماده و ماده ۱۹ در مناطق نهالکاری ، جنگلکاری ، بوته‌کاری و یا پارکهای جنگلی و یا مناطق فرق شده صورت پذیرد مرتکب یا مرتکبین علاوه بر پرداخت خسارت وارده ، به دو برابر مجازات مقرر در مواد مذکور محکوم

خواهد شد .

تبصره ۲- دولت موظف است از طریق وزارت نفت وسایر سازمانهای ذیربط امکانات جایگزینی مواد سوختی فسیلی را بجای سوخت هیزمی و بوتهای فراهم نماید .

ماده ۲۱- حمل و نقل چوب ، هیزم و ذغال حاصل از درختان و درختچه های واقع در محدوده های موضوع ماده ۳ این قانون در تمام نقاط کشور با استثنای داخل شهرها بدون تحصیل پروانه حمل از وزارت کشاورزی و عمران روستائی ممنوع است و متخلف یا متخلفین طبق قانون مجازات مرتکبین قاچاق تعقیب و مجازات خواهند شد .

تبصره ۱- حمل چوب ، هیزم و ذغال مجاز از شهر به دهات در حدود مصرف شخصی بدون پروانه حمل بلامانع است .

تبصره ۲- حمل مجدد چوب ، هیزم و ذغال مجاز بین شهرها تیکه وزارت کشاورزی و عمران روستائی آگهی خواهد داد احتیاج به صدور پروانه حمل ندارد .

تبصره ۳- حمل چوب آلات تخصیصی برای مصارف روستائی جنگل نشینان به نقاط دیگر و انتقال آن به دیگری ممنوع است و در صورت تخلف عین مال بنفع دولت ضبط خواهد شد .

تبصره ۴- حمل و نقل هیزم مجاز بمورد مصرف روستائی روستاهای مشمول از جنگلهای محل سکونت روستائی بدون اشکال است .

ماده ۲۲- نحوه ورود هر نوع ادوات موتوری که در قطع درختان جنگلی بکار میروند به داخل کشور و نیز نحوه توزیع آن طبق آئین نامه ای خواهد بود که به تصویب هیات وزیران میرسد .

ماده ۲۳- از تاریخ تصویب این قانون صدور مجوز احداث کارگاهها و کارخانه های چوب بری و کلیه صنایعی که قسمت اعظم مواد اولیه آنها را چوب تشکیل میدهد بدون اخذ تاییدیه از وزارت کشاورزی و عمران روستائی ممنوع است .

تبصره - در مورد کارخانه های موجود ، آن کارخانه هائی میتوانند ادامه کار دهند که صلاحیت آنها بررسی و تاییدیه دریافت دارند .

ضوابط اجرایی این ماده در آئین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد .

ماده ۲۴- احداث هرگونه کوره ذغال در جنگل یا مجاور آن مستلزم داشتن پروانه از وزارت کشاورزی و عمران روستائی میباشد و متخلف بحکم محاکم قضائی تا شش ماه حبس جنحمای محکوم خواهد شد .

ماورین ذریب وزارت کشاورزی و عمران روستائی مجاز خواهند بود کوره ذغال بدون پروانه را تا تعیین تکلیف نهائی از طریق محاکم قضائی مسدود نمایند .

ماده ۲۵- علامت ویژه چکشهای وزارت کشاورزی و عمران روستائی علامت رسمی دولتی است و تقلید کننده جاعل محسوب و به حد اکثر مجازات مقرر در ماده ۹۹ قانون مجازات عمومی محکوم خواهد شد و استفاده کننده علاوه بر این به حد اکثر مجازات مقرر در مواد ۱۹ و ۲۱ این قانون بر حسب مورد محکوم میشود . اشخاصیکه از چکش ویژه مذکور سوء استفاده نمایند به حبس جنحهای از ۶ ماه تا ۲ سال محکوم میشوند و چنانچه استفاده کننده چکش را از طریق غیرقانونی بدست آورده علاوه بر این به مجازات مربوطه محکوم میشود و چنانچه استفاده کننده ماوروزارت کشاورزی و عمران روستائی شخصا و یا باتبائی شخص دیگری باشد به حد اکثر مجازات مباشر اصلی جرم مذکور محکوم میشود .

چنانچه ماوروی که چکش به او سپرده شده شخصا یا باتبائی از چکش سوء استفاده نماید ، علاوه بر مجازات فوق به انفصال دائم از خدمت دولتی محکوم میشود .

ماورین وزارت کشاورزی و عمران روستائی که چکش به آنها سپرده شده مکلف به حفظ چکشهای ویژه وزارت مزبور میباشند ، چنانچه در این مورد مرتکب تخلفی که در آئین نامه اجرائی این قانون خواهد آمد شوند و یا در اثر عدم مراقبت چکش از دسترس خارج شود به مجازات قصور و تقصیر مندرج در قانون بازسازی نیروی انسانی مصوب ۶۰/۷/۵ مجلس شورای اسلامی یا قانون جایگزینی آن محکوم میشود و اگر از چکش استفاده سوئی شود که طبق این قانون جرم محسوب میشود ماور مذکور به معاونت در جرم محکوم میشود . در تمام موارد فوق مرتکبین علاوه بر مجازات فوق بر حسب مورد به مجازاتهای مواد ۱۹ و ۲۱ این قانون نیز محکوم میشوند .

ماده ۲۶- کسانیکه خارج از ضوابط این قانون به چرانیدن دام در مراتع اقدام نمایند بحکم دادگاه به پرداخت جزای نقدی حداکثر یکصد ریال برای هر واحد دامی در روز محکوم خواهند شد . تخلف از مندرجات طرح و پروانه بمنزله جزای بدون پروانه خواهد بود .

تبصره ۱- واگذاری و انتقال حق استفاده از مراتع واقع در محدوده های موضوع ماده ۳ این قانون از طرف دامداران به دیگری و یا دریافت وجه و یا هرنوع مالی بعنوان واگذاری مراتع و یا حق علف چرو حق عبور بهرنحو ممنوع است بحکم دادگاه متخلف علاوه بر استرداد هرگونه دریافتی به صاحب آن به حبس جنحهای از شش ماه تا دو سال و یا باطل پروانه چرا و لغو قرارداد اجرای طرح محکوم میشود .

تبصره ۲- چنانچین دام در مناطق قرق شده ممنوع است و متخلف طبق ضوابط این ماده مجازات خواهد شد .

تبصره ۳- وزارت کشاورزی و عمران روستائی مجاز است بهره‌برداری از مراتع مورد پروانه چرا و طرح مرتعداری و مناطق قرق شده را بمنظور زنبورداری در فصول مورد استفاده بطور موقت در اختیار زنبورداران قرار دهد .

تبصره ۴- در صورتیکه دامدار به هر دلیل منصرف از امر دامداری شود مراتع مورد استفاده آن بلامعارض تلقی شده و تکلیف آنرا وزارت کشاورزی و عمران روستائی تعیین میکند .

تبصره ۵- وزارت کشاورزی و عمران روستائی مکلف است با بسیج نیروی خود حداکثر ظرف ۳ سال کلیه پروانه چرای صادره را تجدید نموده و تجدید نظرهای بعدی حداکثر هر ده سال یکبار صورت می‌پذیرد .

ماده ۲۷- هرکس از نی‌زارها و محصولات فرعی منابع واقع در محدوده‌های موضوع ماده ۳ این قانون از قبیل کتیرا - انغوزه - سقز که نام و مشخصات کلیه آنها در آئین‌نامه اجرائی این قانون خواهد آمد ، بطور غیر مجاز بهره‌برداری نماید ، علاوه بر ضبط محصولات مکشوفه بنبغ دولت ، به پرداخت جزای نقدی معادل قیمت کالای مکشوفه بر مبنای تعرفه نرخ وزارت کشاورزی و عمران روستائی محکوم خواهد شد .

تبصره - حمل و نقل محصولات مذکور خارج از شهرها بدون تحصیل اجازه حمل از وزارت کشاورزی و عمران روستائی ممنوع است در غیر این صورت عین مال بحکم دادگاه بسود دولت ضبط میشود .

ماده ۲۸- هرکس در منابع واقع در محدوده‌های موضوع ماده ۳ این قانون آتش‌سوزی عمدی ایجاد نماید علاوه بر پرداخت خسارت طبق برآورد وزارت کشاورزی و عمران روستائی بحکم دادگاه به حبس جنائی تا ده سال محکوم و در صورتیکه آتش‌سوزی غیر عمدی و بر اثر بی احتیاطی باشد مرتکب به حبس جنحی‌ای از شصت و یک روز تا یکسال محکوم خواهد شد .

تبصره ۱- حریقها تیکه الزاما توسط مامورین وزارت کشاورزی و عمران روستائی در رابطه با وظایف و مسوولیتهای محوله ایجاد میشود از شمول این ماده مستثنی است .

تبصره ۲- در موقع آتش‌سوزی کلیه مامورین دولتی اعم از لشگری و کشوری و ادارات عمومی نزدیک وقوع محل آتش‌سوزی و نهادهای انقلاب اسلامی در مقابل تقاضای مامورین

وزارت کشاورزی و عمران روستائی یا ژاندارمیری یا بخشداری موظفند با کلیه وسائل ممکنه که در اختیار دارند در اطفاء حریق کمک نمایند .

مامورینی که در ایفای این وظیفه مسامحه و قصور نمایند بر حسب مورد طبق مقررات مجازات میشوند .

ماده ۲۹- برداشت غیر مجاز برگ ، خاک برگ و خاک از عرصه جنگلها و مراتع ممنوع است و متخلفین به پرداخت دو برابر قیمت کالای مکشوفه محکوم میشوند .

تبصره - در مورد منابع بند ۱ ماده ۳ این قانون ، چنانچه برداشت مواد ذکر شده در این ماده با مفاد طرح شوراها و روستائی و عشایری منافات نداشته باشد ، در حدود آئین نامه مربوطه تحت اختیار شورای مذکور خواهد بود .

ماده ۳۰- در صورتیکه مامورین وزارت کشاورزی و عمران روستائی مرتکب جرائم مندرج در این قانون شوند یا شرکت و معاونت در آن نمایند به اشد مجازات همین قانون محکوم میشوند .

ماده ۳۱- شورای عالی قضائی موظف است محکمه ویژه ای برای رسیدگی به پرونده هائیکه از طرف وزارت کشاورزی و عمران روستائی و واحدهای تابعه در رابطه با اجرای این قانون ارسال میشود تشکیل دهد .

ماده ۳۲- مامورین وزارت کشاورزی و عمران روستائی که بموجب احکام وزارت مزبور مأمور کشف و تعقیب جرایم مذکور در این قانون میشوند در ردیف ضابطین دادگستری محسوب و از این حیث تحت تعلیمات دادستان محل انجام وظیفه خواهند نمود .

تبصره - مامورین کشف جرائم و تعقیب مجرمین که از طرف وزارت کشاورزی و عمران روستائی تعیین میشوند از حیث اجرای این قانون وقتی ضابط دادگستری محسوب میشوند که وظایف ضابطین دادگستری را در کلاس مخصوص تعلیم گواهی لازم را اخذ کرده باشند .

ماده ۳۳- مامورین وزارت کشاورزی و عمران روستائی در موارد لزوم میتوانند بحکم دادستانی و با داشتن معرفی نامه از طرف وزارت مزبور با استثنای داخل شهرها راساً کارگاهها و کارخانجات چوب بری و انبارهای آنها و منازل و اماکن مظنون را مورد بازرسی قرار دهند ، در صورت کشف محصولات جنگلی غیر مجاز یا مرتکب یا مرتکبین طبق مفاد این قانون رفتار خواهد شد .

ماده ۳۴- هر کس اراضی محدوده های موضوع ماده ۳ این قانون را که تشخیص آن به تأیید هیات مندرج در ماده ۴ این قانون رسیده و یا برسد مورد تجاوز یا تخریب قرار

دهد و یا تصرف نماید علاوه برپرداخت خسارت طبق برآورد وزارت کشاورزی و عمران روستائی بهحسب جنمهای از یکسال تا سهسال محکوم میشود ، اعیانی که در عرصه مورد تجاوز احداث شده یا بشود به حکم دادگاه ضبط میگردد .
هیات مذکور موظف است سریعاً و قبل از فوت وقت دراینگونه موارد نظر خود را اعلام نماید .

وزارت کشاورزی و عمران روستائی مکلف است بوسیله ماموران خود و یا با همکاری ماموران انتظامی بمحض وقوع جرم ، ضمن رفع تجاوز موضوع راجهت تعقیب کیفری به محاکم ذیصلاح اعلام دارد .

اعیانی ضبط شده و بهای خسارت وارده برحسب مورد به وزارت کشاورزی و عمران روستائی و یا به شورای ده مربوطه تعلق میگیرد و از اراضی مزبور نیز بحکم دادگاه خلع ید میشود .

تبصره ۱- در مورد اراضی که دارای رای قطعی بوده یا قطعیت یافته و یا قطعیت بیاید پروندههای تخلف بدون ارجاع به هیات مندرج در ماده ۴ این قانون مستقیماً به محاکم قضائی جهت رسیدگی ارسال میگردد .

تبصره ۲- چنانچه تخلقات مذکور در حریم دریاها و یا دریاچهها و تالابها صورت پذیرد متخلف یا متخلفین به مجازات مقرر در این ماده محکوم میشوند و اعیانی احداث شده به حکم دادگاه ضبط میگردد .

تبصره ۳- هرکس ایستگاه تولید نهال و بذر ، چاههای آب ، اراضی کشف شده ، مناطق مالج پاشی شده ، ساختمان ، دیواره ، آب بند و یا سایر مستحدثاتی که به هدف احیاء در محدودههای موضوع این ماده احداث شده است را مورد تجاوز قرار دهد علاوه بر مجازات فوق به حداکثر مجازات مقرر در قانون مجازات عمومی محکوم و خسارت وارده دریافت میگردد .

ماده ۳۵- وزارت کشاورزی و عمران روستائی موظف است پروندههای غیرمختومه اراضی محدودههای موضوع ماده ۳ این قانون را که تا قبل از تصویب آن مطرح بودمانند جهت تعیین تکلیف قطعی به هیات مندرج در ماده ۴ این قانون احاله نماید .

تبصره - در مورد پروندههایی که در اجرای ماده ۴۶ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور احتمالاً حقوقی از ذینفعان ضایع شده باشد پس از طرح موضوع از نظر ذیحق بودن در هیاتی مرکب از یک نفر قاضی به نمایندگی دادگستری و اعضا هیات مندرج

در ماده ۳۷ این قانون و تأیید اکثریت اعضاء، پرونده به هیات مندرج در ماده ۴ این قانون احاله میگردد. حداکثر مهلت قبول دادخواست در این زمینه شش ماه از تاریخ تصویب این قانون و مهلت رسیدگی اینگونه پروندهها تا سه سال خواهد بود.

ماده ۳۶- وجوه وصولی بابت خسارات ناشی از جرم و نیز جرائم حاصله از تخلفات واقع و کشف شده در محدوده بند ۱ ماده ۳ این قانون بمتنفع دولت منظور و در صورتیکه متخلف یا متخلفین توسط شورای اسلامی محل معرفی شده باشد، پنجاه درصد وجوه وصولی و همچنین عین مال و در صورت از بین رفتن عین مال بهای آن جهت ترمیم و عمران منابع محدوده مذکور در اختیار شورای مزبور قرار میگیرد.

فصل پنجم - تعیین وضعیت اراضی

ماده ۳۷- تشخیص اراضی قابل واگذاری موضوع " لایحه قانونی اصلاح قانون نحوه واگذاری و احیاء اراضی " و آئین نامه های اجرائی آن، و یاد هر مورد دیگر از محدوددهای موضوع ماده ۳ این قانون تا تهیه نقشه اراضی قابل واگذاری هراستان بعهده هیاتی مرکب از استاندار، سرچنگلدارکل، مدیرکل کشاورزی، مدیرکل صنایع و مدیرکل محیط زیست یا نمایندگان تام الاختیار آنها میباشد.

تبصره ۱- وزارت کشاورزی و عمران روستائی مکلف است ظرف سه سال از تاریخ تصویب این قانون نسبت به تهیه نقشه اراضی قابل واگذاری موضوع این ماده اقدام و پس از تهیه نقشه مزبور هرگونه واگذاری اراضی براساس آن صورت پذیرد.

تبصره ۲- وزارت کشاورزی و عمران روستائی در محدوده ۲۵ ساله شهری دخالتهی ندارد، لیکن تعیین و یا تغییر محدوده مذکور موکول به کسب نظر از هیات مندرج در ماده فوق میباشد.

بهره برداری از اشجار جنگلی که احتمالاً در این محدوده قرار گرفته و یا بعداً با تعیین و یا تغییر محدوده جدید قرار گیرد مشمول ضوابط مقرر در این قانون و بعهده وزارت کشاورزی و عمران روستائی میباشد.

ماده ۳۸- کلیه اسناد مالکیت یا قراردادهای اجاری و واگذاری اراضی که با رعایت مقررات قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور مصوب سال ۱۳۴۶ و اصلاحیه های مصوب سالهای ۱۳۴۸ و ۱۳۴۹ و ۱۳۵۴ با اشخاص حقیقی و حقوقی منعقد شده در صورتیکه

تا کنون لغو نشده باشند از تاریخ تصویب این قانون لغو و توسط هیات مندرج در ماده ۴ این قانون بررسی و بشرح زیر عمل میشود .

۱- اراضی اشخاص یا شرکتهای خصوصی که طبق نظر هیاتهای موضوع مواد ۳۲ و ۳۳ قانون اصلاح فصل پنجم و پارهای از مواد قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور که تا تاریخ تصویب این قانون تعیین تکلیف گردیده است و همچنین پس از تصویب این قانون طبق نظر هیات موضوع ماده ۴ این قانون تعهدات طرح را انجام ندادند ، باستثنای قراردادهای تیکه وسیله وزارت کشاورزی و عمران روستائی تمدید شده است در اختیار وزارت مزبور قرار میگردد تا برطبق مقررات بهره برداری شود .

۲- اشخاص یا شرکتهائی که تعهدات طرح را انجام داده اند ، در صورت ناپیوستگی هیات مذکور طبق ضوابطی که در آئین نامه اجرائی این قانون خواهد آمد مدبکار خود ادامه میدهند ، در غیر این صورت همانند بند یک این ماده در مورد اراضی آنها عمل خواهد شد . تبصره ۱- کلیه مشمولین این ماده موظفند پس از بررسی هیات مذکور طرف مدت شش ماه جهت تسویه حساب به کمیسیون ترکیب از هیات مذکور و نماینده بانک وام دهنده (چنانچه برای زمین مزبور از بانک وام گرفته باشند) که در سرچنگلداری کل منطقه تشکیل میشود مراجعه نمایند پس از انقضای این مدت به ادعای آنها ترتیب اثر داده نخواهد شد . تصمیمات هیات مذکور قطعی و لازم الاجراست .

تبصره ۲- کلیه اراضی که بترتیب مقرر در این ماده در اختیار وزارت کشاورزی و عمران روستائی قرار میگيرند و همچنین اراضی که طبق قانون " اصلاح فصل پنجم و پارهای از مواد قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور " مصوب خرداد ماه ۱۳۵۴ و نیز اراضی که طبق تبصره ۲ ماده ۲ " آئین نامه اجرائی قانون اصلاح قانون نحوه واگذاری واحیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران " مصوب ۵۹/۲/۳۱ از اشخاص حقیقی یا حقوقی به وزارت کشاورزی و عمران روستائی مسترد گردیده و یا میگردد حتی الامکان بمنظور تحقق مفاد ماده ۱۰ این قانون مورد استفاده قرار میگيرد .

ماده ۳۹- حریم دریاها ، دریاچهها و خلیج فارس و تالابها باستثنای محدوده ۲۵ ساله شهری قابل تملک و تصرف خصوصی نیست و لواینکه متصرفین این قبیل اراضی اسناد مالکیت گرفته باشند دولتی استفاده از حریم مزبور برای ایجاد تاسیسات ضروری دولتی که جنبه اختصاصی نداشته باشد با تصویب هیات وزیران مجاز میباشد .

تبصره ۱- حریم دریاها ، خلیج فارس ، دریاچه خزر و ارومیه ، ۶۰ متر از آخرین نقطه

پیشرفتگی آب بسمت خشکی مییابد .

تبصره ۲- مبدأ محاسبه حریم در مورد دریای خزر و دریاچه ارومیه ، آخرین نقطه پیشرفتگی آب بترتیب در سالهای ۱۳۴۲ و ۱۳۵۳ بر مبنای نقشه برداری سازمان نقشه برداری کل کشور مییابد .

تبصره ۳- در مورد خلیج فارس و بحر عمان تعیین آخرین نقطه پیشرفتگی آب و در مورد سایر دریاچهها و تالابها تعیین عرض حریم و تعیین آخرین نقطه پیشرفتگی آب بعهده هیاتی است که ترکیب آنرا آئین نامه مشخص میکند .

تبصره ۴- اراضی حاصل از عقب نشینی دریا و دریاچه و تالاب به عرض حریم اضافه گردیده و میگردد و چگونگی استفاده از این اراضی را آئین نامه مشخص میکند .

تبصره ۵- وزارت کشاورزی و عمران روستائی در مورد اعیانی که در حریم دریاها و دریاچهها و تالابها و داخل دریاها و دریاچهها و تالابها در گذشته ایجاد شده است و همچنین در مورد عرصه مورد تجاوز بترتیب زیر عمل مینماید .

۱- عرصه و اعیانی که قبل از ۴۲/۷/۱۳ در حریم دریاها و دریاچهها و قبل از ۵۹/۲/۳۱ در حریم تالابها تصرف و ایجاد شده اند در صورت ضرورت خریداری نماید .

۲- عرصه و اعیانی که از ۴۲/۷/۱۳ تا ۲۹ تیرماه ۵۴ در حریم دریاها و دریاچهها تصرف و ایجاد شده اند بر مبنای قانون ارزش معاملاتی سال احداث خریداری نماید .

۳- عرصه و اعیانی که از تاریخ ۲۹ تیرماه ۵۴ در حریم دریاها و دریاچهها و از ۵۹/۲/۳۱ در حریم تالابها تا تاریخ تصویب این قانون تصرف و ایجاد شده اند بحکم دادگاه بنفع دولت ضبط و از مرتکب یا مرتکبین خلع ید میشود .

۴- اجرای موارد فوق در محدوده ۲۵ ساله شهری بعهده وزارت مسکن و شهرسازی مییابد .
تبصره ۶- منظور از اعیانی در این ماده ساختمان یا تاسیسات و یا باغ میوه یا بیشه دست کاشت و یا قلمستان مییابد .

چپر ، آلونک ، کپرو صرف دیوارکشی و حفرچاه و ایجاد حصار و نصب سیم خاردار و امثالهم اعیانی محسوب نمیشوند . تشخیص وزارت کشاورزی و عمران روستائی در این مورد قطعی است .

تبصره ۷- در تغییر نحوه استفاده از تالابها به ترتیب زیر عمل میشود .

الف - در مورد تالابها تیکه سطح آنها در حداکثر ارتفاع آب کمتر از ۵ هکتار باشد تغییر در نحوه استفاده در کمیسیون مرکب از هیات مندرج در ماده ۴ و نمایندگان

سازمانهای حفاظت محیط زیست ، شیلات و وزارت نیرو در سطح استان مطرح و با رای اکثریت اعضاء کمیسیون اتخاذ تصمیم میگردد .

ب - در مورد تالابهاییکه در حد اکثر ارتفاع آب بیش از ۵ هکتار مساحت دارند هرگونه تغییر در نحوه استفاده پس از طرح در کمیسیون فوق الذکر و کسب موافقت روسا و وزرای واحدهای ذیربط میباشد .

ماده ۴۰ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی درختان و درختچههای موجود در اراضی که واگذار میشود را بنحو مقتضی مورد بهره برداری قرار میدهد .

فصل ششم - مقررات اداری و مالی

ماده ۱ - وظایف و اختیارات معاونت وزارت کشاورزی و عمران روستائی در امور جنگل و مرتع بشرح زیر است .

۱- اداره امور حوزه معاونت مزبور بر اساس قوانین و مقررات مربوطه .

۲- استخدام و عزل و نصب کارکنان طبق قوانین و مقررات مربوطه و بر اساس تشکیلات و بودجه مصوب .

۳- نمایندگی دولت در مورد حقوق مربوط به عرصه و اعیانی اراضی واقع در محدوده بند ۲ ماده ۳ این قانون که در اختیار دولت بوده یا قانوناً تحت اختیار و یا تملک دولت درآمده است .

۴- نمایندگی دولت در مورد کلیه دعاوی مربوط به حوزه معاونت مزبور در مراجع اداری و قضائی و موسسات خصوصی اعم از داخلی و خارجی با حق انتخاب وکیل و اعطای حق وکالت در توکیل تا یک درجه .

تبصره - معاونت مزبور میتواند تمام یا قسمتی از اختیارات خود را به مسولیت خود به هریک از معاونان و مشاوران خود و یا روسای واحدهای تابعه تفویض نماید .

ماده ۴۲ - اموال حوزه معاونت وزارت کشاورزی و عمران روستائی در امور جنگل و مرتع بشرح زیر است .

کلیه ساختمانها و تاسیسات و هرگونه اموال و اثاثیه که در تاریخ تصویب این قانون متعلق به سازمان جنگلها و مراتع کشور است و یا بعد از اعتبارات حوزه معاونت مزبور یا از اعتبارات دیگری که در اختیار این حوزه قرار خواهد گرفت ، ایجاد یا خریداری و یا بهر نحو

دیگر به مالکیت حوزه مزبور درآید .

ماده ۴۳- وزارت کشاورزی و عمران روستائی با رعایت ضوابط مقررہ مجاز است احتیاجات چوبی کارخانجات صنایع چوب کشور اعم از دولتی تعاونی ، خصوصی و همچنین چوب مورد نیاز مصرف کنندگان را که به تأیید صنف یا سازمان ذیربط رسیده باشد بدون رعایت آئین نامه معاملات دولتی تأمین نماید و قیمت اینگونه کالاها طبق ماده ۱۷ این قانون تعیین میشود .

ماده ۴۴- وزارت کشاورزی و عمران روستائی مجاز است هشتاد درصد وجوهی را که از جرایم و همچنین فروش مواد بازداشتی بدست میآورد به درآمد عمومی منظور و بیست درصد بقیه را به حساب سپرده بگذارد تا در صورتیکه بموجب احکام و یا قرارهای قطعی صادره از مراجع قضائی وزارت مزبور ملزم به استرداد جرائم و پرداخت وجوه حاصل از مواد بازداشتی گردد از محل سپرده های مزبور به صاحب حق پرداخت نماید . در صورتیکه مبلغ سپرده کافی برای پرداخت محکوم به نباشد وزارت مزبور مکلف است بقیه آنرا جزء دیون و تمهیدات سال بعد منظور و پرداخت کند .

چنانچه وزارت کشاورزی و عمران روستائی از بیست درصد سپرده مذکور تا آخر هر سال استفاده نکرد آنرا به درآمد سال آینده منظور خواهد نمود .

تبصره - وزارت کشاورزی و عمران روستائی در مورد وصول جرائم قاچاق محصولات جنگلی از مقررات اجرائی آئین نامه وصول جرائم قاچاق استفاده مینماید .

فصل هفتم - مقررات مختلفه

ماده ۴۵- برای حفظ و حراست منابع واقع در محدوده های موضوع ماده ۳ این قانون واحد مسلحی بنام پاسداران منابع طبیعی زیر نظر وزارت کشاورزی و عمران روستائی تشکیل میشود . نحوه تشکیل و شرح وظایف و آموزش افراد واحد مزبور در آئین نامه اجرائی این قانون خواهد آمد .

ماده ۴۶- وزارتخانه های آموزش و پرورش ، ارشاد اسلامی ، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و سایر ارگانهای تبلیغاتی کشور مکلفند جهت شناساندن اهمیت منابع طبیعی و حفظ آن از طریق رسانه های گروهی ، درج مطالب در کتب درسی ، نمایش فیلم و اسلاید و تهیه پوستر و اقدامات مشابه با وزارت کشاورزی و عمران روستائی همکاری

لازم را بنمایند .

ماده ۴۷- بمنظور احیاء با توجه به نیاز کشور به چوب و با توجه به اینکه جنگلهای شمال ایران از خاتمه جلگه تا حد طبیعی و با گسترش یافته بالای جنگل مناسبترین منبع تهیه چوب و مناسبترین تولید این منطقه نیز تولیدات جنگلی است با عنایت به اصل تئیههای تولید کشاورزی این منطقه به جنگل اختصاص یافته و هرگونه دخالت در آن طبق ضوابط فنی و قانونی مربوط خواهد بود .

تبصره - دولت مکلف است امکانات لازم را در اختیار کسانی که حقوق آنها در اثر اعمال قرق مناطق موضوع این ماده تضییع میشود قرار دهد .

ماده ۴۸- از تاریخ تصویب این قانون سازمانهای دولتی و بنگاهها یا موسسات و کارخانجات و کارگاهها اعم از دولتی و خصوصی از مصرف سوخت هیزمی و ذغال چوب منع میشوند . در صورت تخلف ، از مصرف هیزم و ذغال چوب آنها جلوگیری خواهد شد .

تبصره ۱- موسساتی که در داخل جنگلهای شمال واقعند اعم از دولتی تعاونی و خصوصی مشمول این ماده نخواهند بود .

تبصره ۲- موسسات شیلات و پیمانکاران انحصار دخانیات ایران و امثالهم بنا بسه معرفی موسسه مزبور که برای تهیه کنسرو و یادود دادن ماهی و خشک کردن توتون احتیاج بمصرف هیزم داشته باشند میتوانند برای مصارف خود از محل پروانههای صادره استفاده نمایند .

ماده ۴۹- وزارت بازرگانی مکلف است در تنظیم سهمیه سالانه واردات و صادرات کشور قبلاً موافقت وزارت کشاورزی و عمران روستائی را در مورد صادرات و واردات چوب و فرآوردههای چوبی و نوع و میزان سود بازرگانی کالاهای مذکور جلب نماید . صدور هیزم و ذغال چوب از کشور ممنوع است .

تبصره - صادرات چوب گردو بصورت خام و کالای نیمه ساخته مطلقاً ممنوع است .
ماده ۵۰- وزارت کشاورزی و عمران روستائی مجاز است بمنظور اجرای برنامههای حفاظت خاک و جنگلکاری و ایجاد پارکهای عمومی یا هر نوع عملیاتی که مربوط به وظایف وزارت مزبور باشد مستثنیات واقع در محدوده بند ۲ ماده ۳ این قانون را در برابر واگذاری عوض تملک و تصرف نماید .

وزارت مزبور موظف است معادل بهای مستثنیات تملک شده را از اراضی تحست

اختیار خود در نزدیکترین محل به ذیحق انتقال دهد .

بهای عوض و معوض توسط هیات موضوع ماده ۴ این قانون تعیین میشود و اگر محق مستثنیات مایل به اجرای هیچکدام از شقوق فوق نباشد ، وزارت کشاورزی و عمران روستائی بهای مستثنیات فوق را طبق نظر کارشناس رسمی وزارت دادگستری از محل اعتبار طرحهای مربوطه پرداخت خواهد کرد .

ماده ۵۱ - از تاریخ تصویب این قانون و آئین نامه های اجرائی آن کلیه طرفهای قرارداد سازمان جنگلها و مراتع کشور مکلفند به وزارت کشاورزی و عمران روستائی مراجعه و نحوه فعالیت های خود را بر اساس ضوابط پیش بینی شده در این قانون روشن نمایند در غیر اینصورت وزارت مزبور بنحو مقتضی عمل مینماید .

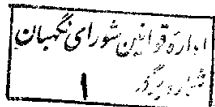
ماده ۵۲ - ادارات ثبت اسناد و املاک موظفند تقاضای اشخاص حقیقی و حقوقی را که برای ثبت املاک و صدور سند مالکیت اراضی دریافت داشته اند جهت استعلام بسه واحدهای تابعه وزارت کشاورزی و عمران روستائی ارسال دارند و پس از آن نسبت به اصلاح یا صدور سند مالکیت اقدام و یاطبق درخواست واحدهای تابعه وزارت مزبور نسبت به اصلاح سند مالکیت مبادرت نمایند .

ادارات ثبت اسناد و املاک موظفند کلیه پرونده های ثبتی را جهت مطالعه در اختیار مامورین ذریبط وزارت مزبور قرار دهند .

ماده ۵۳ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی مکلف است آئین نامه های اجرائی این قانون را حداکثر ظرف مدت ششماه پس از تصویب آن تنظیم و به هیات وزیران جهت تصویب ارائه نماید .

ماده ۵۴ - از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات گذشته در مورد جنگلها و مراتع کشور و اراضی مستحدث و ساحلی و همچنین سایر قوانین مغایر با این قانون

لغو میگردد. / ن

تاریخ چاپ ۶۲/۴/۱۳